

Asia: LVM/2038/01/2017

Luonnos digitaalisen infrastruktuurin strategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot strategialuonnoksesta

Digitaalisen infrastruktuurin strategia sisältää Suomen laajakaistatavoitteet vuodeksi 2025 sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategiassa käsitellään sekä valokuiturakentamisen edistämistä että tarvittavia taajuuspoliittisia linjauksia 5G:n käyttöönottamiseksi.

Nykyisessä muodossaan strategia painottuu liiaksi 5G:n käyttöönottoon ja kiinteiden laajakaistayhteyksien rakentamisen edistäminen jää strategiassa liian ohueksi.

Strategiaa luonnehditaan kansalliseksi, jonka tarkoituksena on varmistaa, että digitaalinen infrastruktuuri mahdollistaa asumisen, työskentelyn ja yritystoiminnan kaikkialla Suomessa. Kuitenkin toimenpiteet keskittyvät mobiililaajakaista 5G:n edistämiseen, jonka todetaan useissa yhteyksissä palvelevan pääasiassa kaupunkialueita, taajamia ja liikenteen solmukohtia. Näin esitetyt mahdollistavat viranomaistoimenpiteet eivät vastaa esitettyyn tavoitteeseen eivätkä palvele koko suomalaisen yhteiskunnan kehittämistarpeita. Vaarana sitä vastoin on digitaalisen infrastruktuurin alueellisen eriarvoisuuden syveneminen.

Strategiassa jää epäselväksi onko Euroopan komission vuodelle 2025 asettama tavoite, että kotitalouksilla niin kaupungeissa kuin maaseudulla on yhteydet, joiden siirtonopeus on vähintään 100 Mbit/s ja joka voidaan kasvattaa yhteen gigabittiin sekunnissa myös Suomen kansallinen tavoite. Tavoite tulee kirjata strategiaan selkeästi kansalliseksi tavoitteeksi ja yleispalveluvelvoitteeksi.

Strategiassa keskitytään älyliikenteen ja liikenteen automaation kehittämisen tukemiseen verkkopolitiikalla. Näkökulma ei ole riittävä vaan strategiaa tulee laajentaa myös muille keskeisille digitaalisten palvelujen kehittämisalueille. Digitalisaatio on keskiössä muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa ja juuri digitalisaatiota hyödyntämällä pyritään parantamaan palveluiden saatavuutta ja yhdenvertaisuutta. Jotta sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuutta voidaan aidosti ja yhdenvertaisesti parantaa digitalisaation keinoin edellyttää tämä kattavia ja riittävän nopeita tietoliikenneverkkoja koko maahan.

Strategia ei avaa riittävästi nykytilaa ja alueellisia kehittämistarpeita, jotka ovat digitaalisen infrastruktuurin politiikkatoimien ja digitaalisten palvelujen kehittämisen edellytys. Mikä on tietoliikenneverkkojen kattavuus, nopeus ja toimintavarmuus? Tästä tarvitaan riippumatonta ja

paikkaperustaista tietoa. Kehittämistarpeiden arviointiin tulee osallistaa eri alueiden toimijoita, erityisesti asukkaita ja pk-yrittäjiä.

5G-verkkojen rakentumisen edistämiseen liittyvät taajuuspoliittiset toimenpiteet

Strategian painopiste on 5G-tekniikan edistämisessä taajuuspoliittisilla toimenpiteillä, jotka palvelevat pääasiassa kaupunkialueita, taajamia ja liikenteen solmukohtia.

Jotta digitaalisen infrastruktuurin kansallista ja alueellista yhdenvertaisuutta voidaan aidosti edistää tulee taajuuspolitiikalla varmistaa myös 4G-verkon maaseutualueet peittävä rakentaminen.

Verkkojen kustannustehokkaan ja nopean rakentamisen edistäminen

Strategiassa esitetyt toimenpiteet - lupamenettelyjen keventäminen, passiivisen infrastruktuurin rakentamisen helpottaminen sekä yhteisrakentamisen ja -käytön edistäminen – verkkojen kustannustehokkaan ja nopean rakentamisen edistämiseksi ovat kannatettavia.

Maaseutualueilla laajakaistainfrastruktuurin rakentaminen on tapahtunut tähän mennessä pitkälti julkisen tuen myötävaikutuksella. Harvaan asutuilla alueilla, joilla markkinat eivät toimi valokuituverkon rakentamista tulee jatkaa julkisin investoinnein. Uusia innovatiivisia rahoitusmalleja tulee etsiä poikkihallinnollisen työryhmän avulla.

Investointien ja rahoituksen riittävyyden varmistaminen

Strategiassa laajakaistainvestointien rahoitusta tukevaksi toimenpiteeksi on kirjattu kuntien mahdollisuus hakea EU:n WiFi4EU-rahoitusta yhteyksien rakentamiseen julkisiin tiloihin. Esitetty toimenpide ei ole riittävä. Valtion tulee sitoutua jatkamaan julkisia valokuituinvestointeja maaseutualueilla, joilla markkinat eivät toimi. Tämä on ehdoton edellytys, jotta kansalaisten ja alueiden yhdenvertaisuus ja kansalaisten yhteiskunnallinen digiosallisuus voivat toteutua, ja että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen kytkeytyvä digitalisaation hyödyntäminen voi mahdollistaa palvelujen kehittämistä ja tukea palvelujen yhdenvertaista saatavuutta.

Markkinoiden toimivuuden edistäminen

Markkinoiden toimivuuden edistämiseksi esitetään avoimien valokuituverkkojen rakentamisen sekä passiivisen infrastruktuurin vuokraamisen edistämistä. Esitetyt toimenpiteet edellyttävät, että valtiolla on valmiuksia säätää asiasta.

Markkinoiden ja kysynnän edistämistä tukevaksi toimenpiteeksi esitetään tietoisuuden lisäämistä huippunopeiden yhteyksien hyödyistä sekä valokuituverkon rakentamisen ja rahoituksen mahdollisuuksista. Tämä edellyttää riippumatonta ja paikkatietopohjaista tietoa langattomien ja kiinteiden laajakaistojen eroista ja hyödyistä sekä rakentamisen ja rahoituksen hyvistä käytännöistä. Laajakaistainfo.fi –palvelua tulee kehittää riippumattoman tiedon ja hyvien käytäntöjen levittämiseksi.

Stategiaan on kirjattu, että valtio voi edistää huippunopeiden laajakaistayhteyksien kysyntää digitalisoimalla julkishallinnon palveluita nykyistä laajemmin. Mutta kuten strategiassakin todetaan,

ei huippunopeita yhteyksiä edellyttäviä julkisia palveluja voida tuoda laajamittaisesti markkinoille tai ottaa käyttöön ilman kattavaa ja toimivaa verkkoinfrastruktuuria. Julkisten palvelujen digitalisoinnin edellytyksenä on koko maan kattavan digitaalisen infrastruktuurin varmistaminen. Tämä tulee kirjoittaa strategiaan nykyistä vahvemmin esiin.

Tutkimuksen ja innovaatioiden tukeminen

Tutkimuksen ja innovaatioiden tukeminen painottuu 5G-tekniikan tutkimiseen ja rahoitukseen. Julkista rahoitusta on osoitettava myös valokuituun liittyvään tutkimus- ja kehitystyöhön. Strategian muotoilu ”pyritään edistämään myös valokuituverkkojen ja muiden yhteystekniikoiden rahoitukseen, rakentamiseen, liiketoimintamalleihin, ekosysteemeihin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin liittyvää tutkimus- ja kehitystyötä” ei ole riittävä.

Tutkimus- ja kehitystyössä tulee huomioida alueellisten toimijoiden ja palvelujen käyttäjien osallisuus. Palveluiden suunnittelun keskiössä tulee olla ihminen.

Muuta huomioitavaa

Digitaalisen yhteiskunnan kehittämisessä tulee huomioida kaikille esteetön pääsy digitaalisiin palveluihin. Tämä edellyttää erityisesti iäkkäiden, syrjäytymisvaarassa olevien ja erilaisten käyttörajoitteiden kanssa elävien osallisuuden tukemista. Apua on oltava saatavilla kun sitä tarvitaan ja palvelut tulee olla tarjolla kaikille ja selkokielellä.

Kattilakoski Mari

Maaseutupolitiikan Kansalaistoiminta ja hyvinvointi -verkosto (KAHVEE)